

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Pecvlivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

pluratio actū volūtatis, peccata multiplicat, saltem quantum ad numerum, vt si vadens ad occidendum hominem diuertat voluntatem ad alia, & post iterum deliberet occidere, semper multiplicat peccata, nec est vnum peccatum numero, licet sit vnum specie. Sunt enim hīc plures actus deformes ipsius voluntatis numero distincti, licet non sit nisi vnus actus exterior, sine quo etiam voluntas peccasset. Tho. 2. sent. d. 42. q. 2. a. 1. sic tenet Tab. in verbis. peccatum. 6. 8.

¶ QVANDO plures sunt actus exteriores, sed vnus actus voluntatis, non sunt plura peccata, sed vnum. habens tamen plures deformitates, vt si quis furetur, vt luxurietur, vel propter gulam, omnes enim isti actus ordinantur ad vnum finē, à quo habent actus vnitatem specificam, vnitatem auem numeralem ab actu voluntatis vno, & continuato, Thom. 2. sent. d. 42. q. 1. a. 1. per totum. A voluntate enim peccatum est, sine qua peccatum esse non posset.

¶ PECCATO transeunte per constitutionem remanet reatus pœnæ, qui est obligatio ad pœnam. Thom. supra. a. 2. Quis quidē reatus est, quod ammodo medium inter culpam, & pœnam.

¶ NULLA creatura per naturam suam impeccabilis est, nisi per gratiam à superiori natura adiuetur: quia ex quo libera est, recte agere, & non agere, ordinare, & non ordinare se in Deum potest, secundum Tho. 3. contra gen. c. 109.

¶ HOMO post lapsum Adæ, quamuis sit in gratia Dei, non potest diu stare sine peccato veniali, secus de mortali. Si autem sit extra gratiam, nō potest diu viuere sine mortali, nisi per gratiam releuetur à mortali, secundum Thom. prima secundæ. q. 109. a. 8. quia peccatum, quod non per pœnitentiam purgatur, suo pondere ad aliud trahit vt Greg. d.

¶ PECCATA non sunt omnia equalia, secundum Thom. prima secundæ. q. 73. a. 2. sed vnum est grauius altero, secundum quod maiori virtuti oppo-

nitur, vel maior deordinatio in vno inuenitur, quàm in alio, vel secundum maiorem voluntatem ad peccandum.

10 PECCATVM originale minus habet de culpa in nobis, quā quodcunq; peccatum veniale: quia minus voluntarium. Tho. 3. part. q. 1. a. 4. in 6. idē minor pœna debetur ei, licet respectu naturæ sit grauius, ibidem Tho.

11 PECCATVM quod ex genere suo est veniale, aliquando fit mortale ex intentione, vt verbis otiosum dictū cū intētionē adulteradi: & quod est mortale ex genere suo, potest esse veniale ex imperfectione actus, vt furari vnū quatinū. Tho. 1. 2. q. 88. a. 4. & a. vt.

12 PECCATVM veniale disponit ad mortale, quia ex frequentia peccandi fit inclinatio ad peccadū mortaliter. alio modo remouendo ordinem, qui si seruarietur, conseruaret hominē à mortali, nunquām tamen id quod veniale est, idē potest fieri mortale, neque ex multis venialibus aggregatis potest fieri vnum mortale, secundum Thom. supra. nam mortalium pœna æterna est: venialium verò temporalis. Dicuntur tamen ab Aug. occidere, quia ad mortale disponunt si negligantur.

13 PECCATA quæ sunt contra præcepta legis diuinæ, naturalis vel humanæ, sunt mortalia, nisi ex imperfectione actus, vel respectu rei patæ, sec. Th. 2. 2. q. 35. Peccata autē quæ sunt contra mādāta, cōsilia, vel monitiones distarū legū. communiter sunt venialia: nisi ibi ponatur vltimus finis, vel habeatur intentio ad aliquod mortale, vel interueniat cōtēptus, vel nō curetur de salute proximi, vel nisi contrariū distet etiā erronea consciētia. Peccatum veniale, et si charitatis habitum nō remoueat, & consequenter in anima maculā nō efficiat, actū tamē charitatis retardat, idē nitorem impedit, qui ex actibus virtutum est. Tho. prima secundæ. q. 98. a. 1.

PECVLIVM.

¶ PECVLIVM prout nominat peccatiam, quā habet existens in aliena potestate, vt filius familiæ, vel seruus, diuiditur: quoniam aliud est castre-

se, aliud quasi castrense, aliud profecti-
tium, aliud aduentitium. Castrense est,
quod filius familiars acquirat in ca-
stris, id est, in bello, & de illo potest
disponere, vt dicemus. Quasi castren-
se est, quod acquirat filius aduocando,
& in omni officio publico. Profecti-
tium verò, quod obuenit occasione pa-
tris. glos. in l. cum oportet. C. de bon.
quæ libe. In po. cost. & hoc acquiratur
patri, quò ad proprietatē, & vsum fru-
ctum, vt infra dicitur. Aliud aduen-
titium, quod filio aduenit aliunde
quàm introitu patris, vt ex donatio-
ne, bona fortuna, industria, vel huius-
modi, & proprietatē acquiratur filio,
vsum fructus patri. infra. §. 13.

² **Q V I C Q V I D** donatur filio fami-
liars degenti in militia, vel ibi acquirat,
quod nō esset acquiratur, nisi ibi fuis-
set, est peculiū castrense, secus si sine mi-
litiā erat acquiratur. ff. de cast. pecu.
l. castrense.

³ **A C Q V I S I T V M** per aduocatos, &
assessores, etiā non ex salario publico,
sed clientulis, erit quasi castrense, se-
cundum Bart. & gloss. in l. fori. C. de
adu. diuer. iud. Idem secundum Bar-
to. in l. si mulier. ff. de cast. pec. de reli-
ctis aduocato pro emendis libris, vel
equo, causa eundi ad officia, & huius-
modi. Idem dicit per eandem ratio-
nem Barto. de medicis, magistris ar-
tium, notarijs, & similibus, quorum
salarium quod habent à priuatis, erit
quasi pro castrensi. Facit pro hoc An-
ge. de Aret. inst. per quas perso. nob.
acqu. §. igitur. De notarijs distinguit
Sil. vers. peculium. l. §. 10. quia si sunt
communes, quod acquirunt, non est
quasi castrense. Si verò sunt commu-
nis, vel dominorum, vel officialium:
qui debent ex publico habere sala-
rium, sicut infra. §. 9. Idem omnibus
habentibus aliquam administratio-
nem, & dignitatem ex publico, & oc-
casione huius aliquid lucratur, etiam
ex priuatis salarijs. Secus de officio
procuratoris, carpentarij, & huius-
modi, quæ non sunt officia publica:
habet salarium sit quandoquē publi-
cum, quia non habent illud ex causa

publica. Ingeniarij reputantur inter
officia publica. Sal. in l. si. C. de inof.
testa. Publicum ergo officium, lucrum
quasi castrense esse facit.

⁴ **S I** aliquid donatur militi, vel ad-
uocato, vel habenti officium publi-
cum, quod notoriè ad officium eorū
pertineat, vt si donentur arma mili-
ti, & huiusmodi, sine dubio tale mi-
nus erit castrense, vel quasi à quocun-
que donetur. Si autem tale donum
non est aptum officio, non est castren-
se, nisi quando donans ex militia, vel
alio officio mortuus est, vel quando ta-
le donum datū est pro emendis aptis
ad talia officia publica. Quæ autem
possunt esse apta ad huiusmodi offi-
cia, & ad alia, vt seruus, & huiusmo-
di, non erunt castrensia, nisi specia-
liter, & nominatim fiat mentio, quod
hæc donantur pro hoc officio: secus si
simpliciter, & sine tali expressione do-
nentur, secundum Bart. in d. tract. de
duo. fra. ff. de cast. pec. l. miles præ-
cipua. l. castrense. l. forte.

⁵ **D O N A T V M** filio familiars, non mi-
liti, nec existenti in officio publico,
cum expressione verborum, quod sit
castrense, vel quasi, propter hoc non
erit castrense, secundum Barto. in d.
tract. operabitur tamen, vt patri non
acquiratur vsum fructus, quod potest
facere donans. C. de bon. quæ lib. au-
then. excipitur. Et sic licet expressum
vitiatur, non tamen tacitum. ff. quib.
mod. pig. vel hyp. solu. l. 1.

⁶ **S I** pater det filio existenti in studio
libros, exprimens se velle donare,
quos nomine eius emit: si filius tem-
pore donationis etiam iam doctor, vel
aduocatus, acquiruntur ei quasi ca-
strensia. C. de cast. pecu. l. 1. nec pote-
rit sic donatum reuocari, quasi dona-
tio sit incontinenti valida. l. si filius.
C. famil. ercif. Vnde non communi-
cabuntur, in dict. l. 1. Si verò tantum
scholaris erat, si studium suum com-
pleuerat ante mortem patris, effi-
ciuntur ei quasi castrense, quia inci-
pit quasi militare. l. siue emancipatus.
C. de donatio. Nec venient in colla-
tionem. Secus si ante mortem patris
a. d.

non compleuit, quia qualitas personae non patitur, cum non habeat aliquam de dignitatibus quae ponuntur in l. fi. C. de inof. testa. & quia scholares non gaudent privilegio sicut magistri, & doctor. C. de sta. liber. l. i. in fi. fallit tamen hoc, si dictos libros filius non est adeptus, nisi post emancipationem: quia tunc erunt sui, & idem dicitur de quocumque donato à patre filio post emancipationem, vel si donata ante emancipationem, post tamē de voluntate patris possedit, nec poterit pater reuocare. l. siue emancipatis. C. de don. quando verò dubiū est, an pater donauerit, ad coniecturas est recurrendum, secundum Bar. in addit. ad d. tract.

7 **N A V T A E**, remiges, patroni, siue alij officiales in nauibus, in mari, vel in alijs fluminibus, si ex causa publica officium suum exerceant lucrū computabitur pro castrensi, in l. i. ff. de bon. pos. ex testa. mili. secus si pro causa propria nauigent, vt pro mercantia, vel si sunt piratae, vel pro iniusto bello: etiam quod habereut salarium ex publico. quia iniustum bellum non est bonum publicum, ideo quod sic lucrantur, non computabitur pro castrensi.

8 **F I L I V S F A M I L I A S** potest testari, & ad libitū disponere de peculio castrensi, vel quasi: quia illud acquirit sibi quod ad dominiū, & vsum fructū, nec illud comunicabit eū fratribus post mortē patris. l. cū anti. ff. de inof. test.

9 **P E C V L I V M** castrense est, quod acquiritur à viris disertissimis, notarijs, parronibus, iuris doctissimis, notarijs, & agentibus in rebus, magistris studiorum, liberalium artium, medicis, & omnibus, qui omnino salaria, vel stipendia recipiunt publica. in d. l. antiquis. vnde scilicet notarij communitatis, vel officialium, qui de publico salarium habent, acquirunt in quasi castrensi, non autem alij communes, vt supra dictum est. §. 3.

10 **S I** pater dat filio existēti in studio pecuniam pro causa necessaria, post mortem patris non computabitur in

sortem ei, tempore diuisionis cum fratribus, si nihil erat apud patrem quod esset filij. l. quae pater. ff. fam. ercis. Secus si aliquid filij castrense, vel quasi, erat apud patrem, quia tunc in dubio praesumitur, quod pater administratorio nomine egerit, & sic ei imputabitur in partem. Faciunt not. in l. fi. C. de dot. prom.

11 **S I** filius familiās pecuniam datam à patre pro emendis libris consumpsit cum meretricibus, vel ludendo, vel huiusmodi, post mortem patris computabitur ei in suam partem, secundum Bar. in auth. quod locum. C. de collat. Idem de donato à patre filio pro emancipatione, quod erit computandum ei tempore diuisionis, secundum Bar. l. i. C. de colla.

12 **S I** filius inceperit de mandato patris viuente patre studere, patre mortuo, si voluerit complere studium, vel doctoratij, faciet de suo: nisi pater aliter ordinauerit, secundum Bart. in d. tract. quia hic est nouus actus. C. de legat. l. i. si seruus obligatus. §. sed si. nec fratres eius tenentur.

13 **P E C V L I V M** aduentitij, est quod acquiritur ex industria, vel euentu, vel fortuna, vel aliunde, ex donatione facta non intuitu patris, nisi fieret ab imperatore, vel in petratrice, quia tunc quasi castrense iudicatur. C. de bon. quae libe. l. cum multa. Idem de donato à rege, quia statutum loquens de imperatore generaliter, intelligitur de rege etiam, secundum Inno. in c. super quibusdam. de verbo. sign. Et in isto aduentitio filius familiās acquirit dominium, siue proprietatem, & post mortem patris, non tenetur illud communicare cum fratribus, sed erit specialiter suum. C. de collat. l. fi. Pater autē donec vixerit habet vsum fructum, nisi remiserit, vel nisi detur cum pacto, quod pater non habeat vsum fructum, & quibusdam alijs casibus, de quibus Insitu. per quas cap. no. ac §. sancitum. in gloss. & Bald. in l. contra. ff. rer. amot.

14 **D O N A T V M** ab extraneo, vel relictum filio familiās contemplatione patris,

patris, erit profectitium, secundum Barto. in d. tracta. si contemplatione filij, erit aduentitium. ff. de acqui. hæred. l. aditio. Si verò non apparet eius contemplatione sit datum, deprehenditur ex futuro euentu, quia si relinquatur vt habeat post mortem patris, præsumitur quòd sit relictum contemplatione filij: si verò vt habeat tantum viuente patre, præsumitur contemplatione patris esse factum. Similiter ex opere potest comprehenditur: notat. in l. socium qui §. final. ff. pro socio.

¹⁵ Si pater donat filio præcedentibus meritis filij erit hoc aduentitium, vt tenet glos. in auth. vnde si pater. C. de inoff. test. si autem donat non propter merita, sed vt filio, erit simplex donatio, quæ non valebit nisi morte patris confirmetur.

¹⁶ Si filius familiars post mortem vxoris vigore statuti lucretur dotem, vel partem dotis, erit hoc lucrum aduentitium: si ipse filius ex labore suo sustinebat onus matrimonij, si autem pater sustinebat onus, erit profectitium: si partim sustinebat pater, partim filius, erit partim profectitium, & partim aduentitium pro impeso onere, secundum Barto. supra. & l. sed & si quis. §. 1. ff. de stip. seru.

¹⁷ Pretiosa vestimenta, & ornamenta, vt torques, perle, & huiusmodi, a patre facta nurui, imputabuntur in partem filij, non secundum quod valebant quando fuerunt empta, sed quantum valent nunc, quia tales res non præsumuntur donatæ, sed accommodatæ. ff. commo. l. si vt certo. nisi magnitudo diuitiarum faceret præsumptionem: vt in l. filius. ff. de donat. hæc secundum Bald. in l. si patruus. C. communia vtriusque iudic. Vestes verò lugubres datæ mulieri, & quæ sunt consumptæ, & quæ sunt parue æstimationis, efficiuntur sua. Sic namque rationabiliter iura disponant.

¹⁸ Lucrum, quod facit vnus frater cum pecunia hereditatis: secundum Barto. in d. l. si patruus. si nomine eom

muni fecit diuisionem faciet eò alijs fratribus, si autem nomine proprio fecit mercantiam non diuiserit cum alijs lucrum, l. Titium & Mauium. §. alterum. ff. de adm. tut. nisi esset tutor, vel curator aliorum: tunc enim primam pecuniam lucratam diuiderit, aliud autem lucrum de pecunia iterata nomine proprio, non diuiderit cum alijs. Idem dic de eo, qui negotiatur de pecunia minoris, vel ecclesiæ: vt in l. si proponis. C. de re vendi. Quòd si ignoratur cuius nomine fecerit. si solitum negotium cõtinuauit cum alio fratre mortuo superfluis filijs præmortui fratris, in cõmuni indiuisam substantiam possidentibus, tunc cõmuni nomine fecisse videtur. arg. in l. nam & si seruus. ff. de neg. gest. Secus præsumitur si insolitam exercuit negotiationem, nisi ex libro rationum aliud appareat.

¹⁹ Si pater dat filio fundum: vt ex eo alat se, si ex fructibus lucratur, vel ex negociatione, vel colendo agrum, erit lucrum aduentitium. l. cum oportet. C. de bon. quæ libr. Intellige quando filius coleret ipse fundum proprijs manibus, & de parte sua lucraretur: secundum Barto. in d. l. cum oportet.

²⁰ Si pater in peculio filij aduentitio fecit expensas necessarias, vel ad perpetuam vtilitatem, computabuntur in diuisione cum alijs fratribus: secundum Barto. in d. tract. nisi pater fecisset animo non repetendi, quod tunc cognoscitur, quando expensæ sunt ita parue, quòd non excedunt quantitatem fructuum, quia tunc præsumitur donare, & sic non veniunt comunicandæ cum alijs fratribus. Secus si excedunt, & tunc erunt comunicandæ. Si verò disti sumptus non fuerunt necessarii, nec ad perpetuam vtilitatem, sed tantum ad vtilitatem fructuum, non sunt comunicandæ: quia onera & expensæ ad eundem patrem pertinent. ff. de impen. l. neq. stipendium. Idem dic de eo, quòd expendit in datijs, & collectis, quia ipse pater habet fructum. l. si pendentes. §. sed si quid ff. de usufruct.

²¹ Si pater ductus naturali pietate pro delicto filij sui se obligauerit, post mortem patris omnes filij debent pro parte sua sustinere: secundum Bal. in d. l. si patruus. & l. liber captus. ff. de capti. Secus si ex necessitate hoc fecit, ut puta dictante hoc decreto: quia de parte sua soluet. l. igitur. ff. de liber. cau. & nor. doct. de eo, qui condemnationes soluere cogitur.

²² Si pater intulit damnum in bonis aduentitijs filij in fructibus, de quibus ipse pater non habebat vsum fructum, tenentur fratres emendare de communi: secundum Bal. supra, & in d. l. cum oportet. non aut si habebat vsum fructum, vel latio est parua, etiam quod non haberet vsum fructum, secus si perpetua, vel intolerabilis sit: in d. l. cum oportet. §. sed cum tacitas.

²³ Si post mortem patris vnus fratrum contrahat debitum pro communi utilitate, erit soluendum de communi: secundum Spec. tit. de iudi. Similiter de societate dic. Secus si non pro communi utilitate. Similiter si dos sit versa in communem utilitatem, de communi soluetur, aliter non. Idem de condemnatione soluta per vnum de communi soluetur, quando maleficium pro communi utilitate est factum, scientibus, & acceptantibus: secundum eundem Spec. secus si ignorauerunt, vel non consenserunt.

²⁴ Si vnus fratrum vult militare, vel filiam maritare, vel filium tenere in studio, de suo faciet, nisi aliter sit conuentum inter eos. lib. si socius pro filia. ff. pro soc. & Bal. in d. l. patruus.

²⁵ De peculio, quod ex societate acquiritur, sciendum quod tres sunt societates. Prima est omnium bonorum, quando socij ita conueniunt ut omnia bona, que habent, & habituri sunt quomodocumque (iuste tamen) sint communia. Secunda est questus & lucri, quando scilicet conueniunt, ut omne lucrum proueniens ex opera & solertia sit commune, non autem ex donatione, legato, hereditate, vel huiusmodi. Tertia dicitur societas certae rei, quando scilicet conueniunt, ut stent ad

vnum panem, & vnum vinum, vel faciunt certam negotiationem, in qua aliquando vnus ponit pecuniam, alius laborem. haec colliguntur ex Bart. & Bald. in d. l. si patruus, & in tract. Bart. de duob. fratrib.

²⁶ Quando sit contracta societas inter aliquos, potest aduerti: secundum Bald. vbi supra, quando simul stant, & quamuis non negotientur, omnia tamen salaria, dotes, in communi conferunt: ex his praesumitur intentio, etiam si vnus negotietur, & alter non, sed quaecumque sibi eueniunt, ponunt in communi: nam lucri communicatio societatis est contractio, etiam si vnus esset aduocatus, vel alter lucraretur, & alter haberet curam domus, & ponunt in domo, videtur contracta societas. Et licet vnus plus lucretur quam alius, tamen in generali societate omnia aequae sunt diuidenda. l. si socius pro filia. ff. pro soc.

²⁷ Si mulier in domo exercet aliquam artem non communem cum alijs personis: ut quia est chirurgica, vel huiusmodi, nec propter hoc dimittit opera communia domus, lucrum, quod de tali arte facit, erit proprium, nec diuidet cum alijs, nisi ponat illud in communi: tunc enim intelligitur contracta societas. Idem dic de filiabus alterius fratris. Bald. in l. si uxorem. c. de condi. infer. tam in leg.

²⁸ Si vnus fratrum dotauit filiam fratris patre sciente & patiente, & non tenebatur eam dotare, poterit repetere dotem: quia utiliter eius negotium egit, nec videtur donare: quia solus non facit: sicut quando extraneus alterius filiam dotat. l. ex morte. capit. de pact. conuent.

²⁹ Si frater spurius viuente patre contrahit societatem omnium bonorum cum legitimo fratre, post mortem patris spurius habebit partem hereditatis iure societatis: secundum Bald. in l. i. c. pro soc. de hac materia infra, Societas, circa prin. in ver. vsura. vide aliquid. Haec est bona cautela, quando quis vult, quod spurius cum legitimo in hereditate succedat.